

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra politológie
Gondova 2, 814 99 Bratislava 16

Posudok na habilitačnú prácu
PhDr. Miloša Brunclíka, Ph.D. „Úradnícké kabinety v Európe“,
Univerzita Karlova, Fakulta sociálnych vied, 2018.

Posudzovaná habilitačná práca sa venuje jasne vymedzenej výskumnej problematike, ktorej sa v rámci európskej politickej vedy venovala buď čiastková alebo len okrajová pozornosť – úradníckym vládam, preto prácu treba jednoznačne privítať a to najmä v kontexte českej politiky, kde sa úradnícke vlády historicky etablovali ako osvedčené riešenie politických kríz bez nutnosti predčasných volieb. Táto inštitúcia vznikla v parlamentných demokraciách (v straníckych systémoch s viacerými politickými stranami) ako alternatíva k vláde strán (*party government*) a inštitucionalizovala sa v niektorých krajinách viac ako v iných. Platí to aj pre porovnanie Česka a Slovenska a to napriek dlhej spoločnej histórii. Uvedená téma sa dostala do väčšej pozornosti aj v súvislosti s nedávnou ekonomickou krízou a s vyššou frekvenciou rozhodnutí prekonať vládne krízy ustanovením úradníckej vlády.

Autorovi sa pri výbere podarilo úspešne identifikovať nielen tzv. medzeru vo výskume, ale zároveň sa systematicky, tvorivo a zároveň kriticky pokúsil preskúmať existujúce teoretické a empirické zdroje, aby presnejšie uchopil tento „tekutý“ politický fenomén, ktorý sa síce v politickej praxi nevyskytuje príliš často, ale predstavuje istú výzvu pre teoretizovanie a klasifikačnú prácu ktoréhokoľvek politológa zaoberajúceho sa komparatívnym štúdiom vládnych kabinetov. Keďže sama som pracovala na viacerých projektoch, ktoré sa venovali výskumu vládnych kabinetov, tak som veľmi rada, že sa tejto téme dostalo viac pozornosti, najmä vzhľadom na to, že práve tento typ vládneho kabinetu sa vždy vylúčil zo vzorky analyzovaných kabinetov. Aj preto predloženú habilitačnú prácu hodnotím pozitívne, ako reálny empirický a teoretický príspevok do diskusií o vládnutí v Európe. Vo svojom posudku sa v jednotlivých častiach zameriam najprv na silné stránky a potom na kritické pripomienky.

Práca má jasnú a logicky vybudovanú výkladovú štruktúru. Dr. Brunclík sa venuje najprv otázkam terminológie s cieľom vypracovať jasnú, neprotirečivú konceptualizáciu a typológiu úradníckych vlád. V druhej časti sa venuje empirickej analýze takýchto vlád, ktoré sa v Európe vyskytovali v rokoch 1989-2015, kladúc si šesť empiricky ladených výskumných otázok. V tretej časti diskutuje o ďalších piatich teoretických otázkach, kde výsledky svojej konceptuálnej a empirickej analýzy interpretuje z hľadiska aktuálnych debát o vládnutí v parlamentných demokraciách. Pri všeobecnom hodnotení práce by som tiež chcela vyzdvihnúť prácu s literatúrou, keďže autor kriticky pracoval so všetkými, mne známymi prácami o straníckych a úradníckych vládach. Väčšinu svojich konceptuálnych a metodologických rozhodnutí presvedčivo podoprel logickými a teoretickými argumentmi, ale v niektorých prípadoch zanedbal hlbšiu argumentáciu, a v tých prípadoch sa s jeho

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra politológie
Gondova 2, 814 99 Bratislava 16

rozhodnutiami možno sporiť. To však do istej miery pokladám aj za výzvu pre svoju prácu kritickej čitateľky posudzovaného diela.

V prvej časti práce treba vyzdvihnúť precizovanie dichotómie straníckych a úradníckych vládnych kabinetov, ktoré je kľúčové, lebo od riešenia, odpovede na túto otázku sa odvíjajú aj iné konceptuálne riešenia a tiež posúdenie významu vlastného predmetu výskumu v komparatívnej politológii ale aj v politickej praxi. Taktiež treba oceniť rozsiahlu konceptuálnu analýzu termínu na základe rozsiahlych teoretických zdrojov a tiež rozhodnutie ponechať v českom jazyku termín „úradnícka“ vláda ako synonymum „technokratickej“ vlády (*technocratic government*), ktorý sa v anglickom jazyku používa na analýzu nestraničského typu vládnych kabinetov. Autori sa tiež podarilo ukázať rozdiely medzi inými typmi kabinetov, ktoré vznikajú za podobných okolností (politická kríza), ale zachovávajú si straníckosť ako definičný znak vládnutia v predstavenej koncepcii úradníckych kabinetov. Úradnícke vlády, ktoré môžeme vnímať ako logický protipól vlád straníckych, práve preto ma zaujímajú, prečo autor pri uvažovaní týmto smerom nepomenoval logický protikladu ako dva ideálne typy kabinetov, t. j. stranícky a nestranicky. Nasledujúca analýza totiž ukázala, že úradnícke vlády zahŕňajú veľké množstvo variácií a ideálna typológia by umožnila presnejšiu klasifikáciu, resp. porovnávanie miery straníckosti.

Pri konceptualizácii mohol autor taktiež jednoznačnejšie, hierarchicky alebo vzťahovo usporiadať jednotlivé definičné znaky ideálneho modelu úradníckej, nestraničkej vlády a tak sa pripraviť pevnejšiu pôdu pre vlastnú empirickú analýzu a dôslednejšie rozlišovanie „čistých“ úradníckych (nestraničských) vlád o jednotlivých variácií a tiež od iných, menej významných faktorov, akými sú najmä kontextuálne faktory (napr. obdobia krízy a rozlišovanie tzv. „krízových“ vlád). Čo potom pojem krízová vláda (*crisis liquidation cabinets*), krízový kabinet znamená? Podľa môjho názoru prináša len ďalšie nároky na empirickú analýzu, ktoré sa potom podpisujú pod nižšiu výpovednú hodnotu empirických zistení a robustnosť výsledkov výskumu. Krízová vláda (s. 46 a n.) predsa v zásade znamená obmedzenie programového mandátu, ale zároveň reflektuje aj okolnosti jej vzniku. Autor nie celkom presne a dostatočne vymedzil tieto termíny, ktoré by si zaslúžili jednoznačnejšiu konceptualizáciu.

Druhá, empirická kapitola si zaslúži uznanie za zmapovanie a charakteristiku relatívne veľkého súboru (53) úradníckych vlád v rokoch 1989 až 2015. Pozitívne oceniť treba samostatnú prílohu habilitačnej práce, ktorá dokladá by podrobný a informatívny zoznam všetkých analyzovaných vládnych, straníckych aj nestraničských kabinetov. Práve táto kapitola potvrdzuje systematickosť a pracovitosť autora. Rozhodne to umožnilo presvedčivo podporiť vlastnú komparatívnu analýzu. V tejto časti práce by však bolo treba dôkladnejšie vyargumentovať, zdôvodniť jednotlivé metodologické rozhodnutiam, konkrétne vytvorenie kontrolnej vzorky 106 vládnych straníckych kabinetov, ale z nielen z tých krajín, kde boli identifikované úradnícke vlády. Nebolo by vhodnejšie vytvoriť kontrolnú vzorku straníckych vlád len z tých krajín, kde sa vyskytli úradnícke vlády. Rešpektujem právo na vytvorenie vlastného metodologického dizajnu, ale chýbali mi v tomto prípade jasné argumenty, ktoré by zdôvodnili, prečo práve takto konštruovaná vzorka. Možno dve kontrolné vzorky straníckych

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra politológie
Gondova 2, 814 99 Bratislava 16

vlád vytvorených, odlíšených podľa výskytu úradníckych vládnych kabinetov by mohli lepšie prispieť k vysvetleniu kontextuálnych faktorov.

Tretia kapitola kriticky hodnotí a interpretuje výsledky empirickej analýzy na základe preskúmaných teórií a konceptov. Predstavené zistenia snád' nie sú veľmi robustné, ale to prirodzene vyplýva z vybranej tematiky a aj zo samotného stavu skúmanej problematiky, ktorému nebola venovaná systematická pozornosť. Pozitívne, ako veľmi zaujímavé a tvorivé prístupy hodnotím najmä zistenia, interpretácie a úvahy o straníckosti a legitimitate úradníckych vládnych kabinetov.

Z formálneho hľadiska mám najmä jednu menšiu pripomienku, ktorá sa týka obsahového spracovania textu. Jednotlivé kapitoly by si zaslúžili uviesť vo svojom závere parciálne zovšeobecnenie, ktoré by zároveň vytvorilo prechod k ďalšej kapitole. Tak by bolo možné prehľadnejšie sledovať a porozumieť myšlienkovým postupom autora a jeho vecným a metodologickým argumentom. Textu, jeho štruktúrovaniu by taktiež prospelo, ak by autor explicitne zodpovedal všetky položené výskumné otázky súhrnne, práve na koniec empirickej a diskusnej, interpretačnej kapitole. V prípade knižnej publikácie habilitačnej práce, najmä ak bude publikovaná v českom jazyku, by bolo užitočné, aby sa premysleli niektoré terminologické otázky. Samozrejme, že termín kritické udalosti (*critical events*) sa už dostal do našich odborných jazykov, ale ak hovoríme o voľbách ako „kritických“ udalostiach (hoc aj pri vzniku straníckych vlád), tak v bežnom jazyku to vytvára potenciálne negatívne konotácie, že každé voľby sú „kritické“. Tie sú predsa regulárnou súčasťou politického života demokracií, preto niekedy to pôsobí pre čitateľa rušivo. Nevie, ako by sa to dalo vhodnejšie riešiť, len upozorňujem na nutnosť venovať zvýšenú pozornosť obsahu a kontextu pri zavádzaní anglických termínov do našej (českej a slovenskej) odbornej praxe.

Všetky hore uvedené kritickejšie komentáre a otázky sa primárne vzťahujú na čiastkové aspekty predloženej habilitačnej práce a dotýkajú sa najmä spôsobu argumentácie a zdôvodnenia metodologického postupu a dizajnu. Skúmaná problematika je málo etablovanou časťou výskumu a moje kritickej výhrady chápem ako súčasť odbornej diskusie o výskume vládnych kabinetov, konkrétne úradníckych. Pre účely habilitačného konania prehlasujem, že hodnotená habilitačná práca patrí k informačne bohatým, analyticky veľmi solídne spracovaným a celkove prínosným politologických dielam, a preto ju jednoznačne odporúčam na obhajobu.

Prof. PhDr. Darina Malová, CSc.
V Bratislave, 30. 11. 2018